проєкт

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства захисту
довкілля та природних ресурсів
України

_____202__ року № ____

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАДАННЯ УСТАНОВАМИ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ПЛАТНИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

І. Загальні положення

1. Методичні рекомендації щодо надання установами природно-заповідного фонду платних послуг у сфері рекреаційної діяльності розроблені на виконання п. 1 Плану заходів щодо усунення порушень і недоліків, виявлених під час проведення фінансового аудиту виконання бюджетних програм Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, затвердженого наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 22 лютого 2024 року № 196.

2. Рекреаційна діяльність у межах територій та об’єктів природно-заповідного фонду регулюється статтями 7, 9, 14, 18 і 47 Закону України «Про природно-заповідний фонд України», Положенням про рекреаційну діяльність у межах територій та об’єктів природно-заповідного фонду України (далі – Положення про рекреаційну діяльність), затвердженим наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 26.07.2022 № 256, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 12 вересня 2022 р. за № 1043/38379, положеннями про території та об’єкти природно-заповідного фонду (далі – ПЗФ) та проєктами їхньої організації або проєктами реконструкції, якщо розроблення таких проєктів передбачено Законом України «Про природно-заповідний фонд України».

3. Перелік платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами ПЗФ, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2000 року № 1913.

4. Установа ПЗФ готує з урахуванням заяв, поданих фізичними особами-підприємцями та юридичними особами, пропозиції щодо визначення переліку рекреаційних ділянок, у межах яких можуть надаватися платні послуги за рекреаційну діяльність і які мають додаватися до договорів на рекреаційну діяльність, що включають такі інформаційні матеріали: пояснювальна записка, картосхема території/об’єкта ПЗФ та ситуаційний план рекреаційної ділянки з прив’язкою до доріг, населених пунктів тощо), затверджує наказом перелік таких ділянок та платних послуг.

Місцезнаходження та межі рекреаційних ділянок на землях інших землекористувачів на територіях/об'єктах ПЗФ в обов'язковому порядку погоджуються з цими спеціальними адміністраціями – установами ПЗФ.

5. Відповідно до статті 47 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» за відвідування територій та об'єктів ПЗФ їх адміністрації, а також підприємства, установи, організації і громадяни, у підпорядкуванні яких перебувають ці території та об'єкти, можуть встановлювати плату та визначати категорії осіб, які звільняються від неї. Установи ПЗФ загальнодержавного значення встановлюють розмір такої плати за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, а на території АР Крим - також з Головою Ради міністрів АР Крим, установи ПЗФ, створені у зоні відчуження, зоні безумовного (обов'язкового) відселення, - за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, і центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління зоною відчуження та зоною безумовного (обов'язкового) відселення, установи ПЗФ місцевого значення - за рішенням органів, у віданні яких вони перебувають. Кошти (в тому числі в іноземній валюті), одержані природними заповідниками, біосферними заповідниками, національними природними парками, регіональними ландшафтними парками, ботанічними садами, дендрологічними парками, зоологічними парками, а також підприємствами, установами та організаціями, у підпорядкуванні яких перебувають території та об'єкти ПЗФ інших категорій, від наукової, природоохоронної, туристсько-екскурсійної, рекламно-видавничої та іншої діяльності в межах заповідних територій та об'єктів, що не суперечать їх цільовому призначенню, є їх власними коштами. Ці кошти не підлягають вилученню і використовуються для здійснення заходів щодо охорони відповідних територій та об'єктів ПЗФ.

6. Установи ПЗФ через власні вебсайти і вебсторінки в соціальних мережах, розробку та друк буклетів, календарів, створення відеороликів тощо повинні постійно рекламувати природні, естетичні, наукові, рекреаційні, екоосвітні та інші цінності своїх територій, нарощувати та реалізовувати рекреаційні потенціали, розширювати спектри рекреаційних послуг у співпраці із заінтересованими юридичними та фізичними особами-підприємцями, територіальними громадами.

ІІ. Рекомендації щодо надання установами ПЗФ платних послуг та використання отриманих коштів

1. Установи ПЗФ відповідно до п. ІІІ Положення про рекреаційну діяльність можуть самостійно організовувати та здійснювати рекреаційну діяльність, надавати платні послуги, або укладати договори про рекреаційну діяльність із суб'єктами рекреаційної діяльності – фізичними або юридичними

особами. Примірний договір про рекреаційну діяльність є додатком до цих Методичних рекомендацій.

2. Згідно з п. III.8 Положення про рекреаційну діяльність плата за надання рекреаційних послуг встановлюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2000 року № 1913 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами природно-заповідного фонду». У розрахунках вартості платних послуг ураховуються витрати на надання платних послуг, створення та відновлення рекреаційних ресурсів.

Отримані від надання платних послуг з рекреаційної діяльності кошти також можуть бути спрямовані на запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів територій та об'єктів ПЗФ.

3. На природоохоронні заходи кошти витрачаються відповідно до затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 року № 1147 Переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів.

50 відсотків цих надходжень може використовуватися на преміювання працівників відповідно до їх особистого внеску в загальні результати роботи під час організації та надання таких послуг згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2000 року № 1913 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами природно-заповідного фонду».

Іншими статтями видатків від надання платних послуг з рекреаційної діяльності можуть бути податки на додану вартість якщо установа ПЗФ є платником таких податків, сплата земельного податку.

III. Щодо формування вартості платних послуг

1. Відповідно до статті 5 Господарського кодексу України правовий господарський порядок в Україні формується на основі оптимального поєднання ринкового саморегулювання економічних відносин суб'єктів господарювання та державного регулювання макроекономічних процесів, виходячи з конституційної вимоги відповідальності держави перед людиною за свою діяльність та визначення України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави.

2. Вартість одиниці платних послуг встановлюється з огляду на ринкові ціни у відповідній сфері діяльності для даного регіону, доступність місця надання платної послуги, окремих домовленостей з територіальними громадами тощо. Має формуватися баланс попиту і пропозицій з урахуванням інтересів місцевих громад і жителів, зменшення негативного впливу на природні комплекси і об’єкти.

3. Детальна калькуляція ціни одиниці послуги в обов’язковому порядку розробляється та затверджується у разі наявності ДСТУ чи формуванні спеціальних технічних умов на цю послугу.

4. Ринкова вартість одиниці платних послуг, які надаються безпосередньо установою ПЗФ, може бути зменшена на податок НДС, якщо він

не сплачується установою ПЗФ, та на податок на прибуток, з огляду на те що установи ПЗФ, які утримуються з Державного бюджету, є неприбутковими. Зменшення вартості платної послуги дозволить підвищити конкурентоспроможність, якщо це потребується.

5. Рекомендується щорічно переглядати вартість платних послуг, враховувати індекс інфляції та, за можливості і потреби, земельний податок.

6. У разі виділення для надання платних послуг значної території (як правило, більше 100 га -????) у договорах про рекреаційну діяльність із суб'єктами рекреаційної діяльності може бути передбачена окрема стаття про відшкодування суб'єктами рекреаційної діяльності податку на землю на цю ділянку.

7. Установи ПЗФ мають не рідше 1 разу на місяць забезпечувати перевірку дотримання суб'єктами господарювання вимог договорів про рекреаційну діяльність.

8. Установами ПЗФ має передбачатися можливості здійснення плати за послуги з рекреаційної діяльності практично всіма можливими засобами: платіжною карткою шляхом сканування QR-коду через додаток Приват24, платіжною карткою через POS-термінал, по безготівковому перерахунку коштів через мобільні додатки банків, відділення банків шляхом переведення коштів на спеціальний рахунок установи ПЗФ, безпосередньо готівковою оплатою в касу установи ПЗФ з оформленням прибуткового касового ордеру або готівкою в пунктах реалізації квитків на платні рекреаційні послуги, визначених окремими наказом та положенням установи ПЗФ. При цьому важливо опрацювати можливість попередньої оплати за послуги, що дозволить потенційним відвідувачам території установи ПЗФ ще до поїздки отримати гарантію на відвідування, за виключенням непередбачених ситуацій.

9. Установами ПЗФ має забезпечуватися контроль за здійсненням плати за послуги з рекреаційної діяльності, особливо це стосується ведення документації, видачі перепусток, правильності застосування цін за надані послуги та обліку коштів у разі готівкової оплати з використанням розрахункових книжок, здавання готівкової виручки.

10. Вартість платної послуги – це сума грошових коштів щорічної плати за здійснення рекреаційної діяльності на визначеній території.

Вартість платної послуги може бути визначена за формулою:

Впп = Щп1+Щп2+.. .+Щпn,

де Впп - вартість платної послуги, Щп1-n - розмір ціни щорічної плати за здійснення рекреаційної діяльності на визначеній території для окремого типу призначення елементів рекреаційної інфраструктури (торговельного, побутового, соціально-культурного чи іншого), за використання якого береться плата (здійснюється платна послуга) та/або який служить для надання рекреаційної послуги.

Ціна щорічної плати за здійснення рекреаційної діяльності на рекреаційній ділянці для окремого типу призначення елементів рекреаційної інфраструктури встановлюється за формулою:

Щц1-n = Врп х Кд.е. х Чо х Кв х N,

де Пці-п - ціна щорічної плати, грн; Врп - середня вартість рекреаційної послуги за користування елементом рекреаційної інфраструктури за 1 добу, грн; Кд.е. - кількість діб експлуатації елемента рекреаційної інфраструктури; Чо - частка оплати за здійснення рекреаційної діяльності; Кв - коефіцієнт відвідуваності (частка від одиниці), N - кількість елементів рекреаційної інфраструктури окремого типу призначення. При цьому частка оплати за здійснення рекреаційної діяльності встановлюється не менше 0,1 (10 %) у разі встановлення суб'єктом рекреаційної діяльності власних елементів рекреаційної інфраструктури та не менше 0,2 (20%) у разі використання елементів рекреаційної інфраструктури установи ПЗФ.

Ціна плати за надання рекреаційної послуги може розраховуватись помісячно або за періоди більшої і меншої відвідуваності.

Розрахунки ціни плати за надання рекреаційної послуги затверджуються наказом установи ПЗФ.

11. До особливих умов договору про рекреаційну діяльність включаються заборона на провадження діяльності, визначеної частинами четвертою та шостою статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», без отримання висновку про допустимість діяльності відповідно до вимог зазначеного Закону та обов'язок установи ПЗФ внести зміни до особливих умов договору про рекреаційну діяльність з урахуванням результатів оцінки впливу на довкілля.

Установа ПЗФ забезпечує внесення змін до особливих умов договору про рекреаційну діяльність з подальшим наданням платних послуг або його анулювання на підставі результатів висновку щодо оцінки впливу на довкілля у п'ятнадцятиденний строк з дня отримання від заявника інформації про його ухвалення.